

HISTORIA MUZYKI

PSM II st. c-6

KLASA V

- uczeń charakteryzuje twórczość **O. Messiaena** w powiązaniu z biografią,
- uczeń omawia serializm i punktualizm na przykładach twórczości kompozytorów grupy darmstadzkiej (P. Boulez, K. Stockhausen), wyjaśnia terminy związane z charakterystycznymi technikami i zjawiskami w muzyce XX w.: muzyka konkretna, elektroniczna, muzyka graficzna, teatr instrumentalny, collage, music for tape, happening, potrafi omówić poszukiwania w zakresie nowych brzmień w muzyce XX w. na przykładach dzieł kompozytorów polskich i europejskich,
- uczeń potrafi opisać innowacje J. Cage'a (np. forma otwarta, aleatoryzm, preparacja fortepianu) na przykładzie wybranych dzieł, a także omówić techniki i tendencje przełomu XX i XXI wieku, np. minimal music, neotonalność, muzyka spektralna,
- uczeń jest świadomy kontekstów i możliwości funkcjonowania muzyki w nowych mediach, zna funkcje muzyki filmowej,
- uczeń potrafi opisać dzieje współczesnej muzyki polskiej, zna najważniejszych kompozytorów i wymienia przykładowe utwory z ich twórczości (np. K. Penderecki, H. M. Górecki, W. Kilar, P. Mykietyn),
- uczeń charakteryzuje twórczość **W. Lutosławskiego** w powiązaniu z biografią kompozytora,
- uczeń na podstawie analizy słuchowej, wzrokowej i wzrokowo-słuchowej umie opisać styl, technikę, tonalność, melodykę, harmonikę, fakturę, obsadę wykonawczą utworów należących do wyżej wymienionych stylów i technik muzyki XX i XXI w.

O. Messiaen: *Kwartet na koniec czasu (cz. II Wokaliza dla anioła) Katalog ptaków* (T1, cz. I)

K. Stockhausen: *Gesang der Jugendliche* (początek),

J. Cage: *V Sonata na fortepian preparowany*,

K. Penderecki: *Tren pamięci ofiar Hiroszimy, Pasja wg św. Łukasza (Deus meus, Stabat Mater), Siedem bram Jerozolimy* (fragment początkowy)

W. Lutosławski: *Wariacje na temat Paganiniego, Mała suita (Fujarka), Koncert na orkiestrę cz. III), Gry weneckie cz. I, pieśni Spóźniony słowik, O Panu Tralalińskim*

W. Kilar: *Krzesany, Bogurodzica*,

H. M. Górecki: *III Symfonia „Pieśni żalonych”* (cz. III).

Starożytność

- uczeń wymienia kultury muzyczne świata starożytnego i potrafi wskazać charakterystyczne cechy muzyki kultur starożytnych (w szczególności starożytnej Grecji),
- potrafi prawidłowo stosować terminy i pojęcia związane z kulturą muzyczną starożytności, np. sztuka synkretyczna, monodia, heterofonia, burdon, etos, katharsis,
- wskazuje związki kultury starożytnej z rozwojem muzyki chrześcijańskiej, dostrzega związek muzyki starogreckiej z literaturą,
- prawidłowo posługuje się terminami: epika, liryka (oda, hymn, elegia), dramat,
- charakteryzuje dramat antyczny (tragedia, komedia), opisując w nim rolę muzyki,
- uczeń rozumie i stosuje pojęcia związane z teorią muzyki w starożytnej Grecji: teoria etosu, notacja literowa, skale starogreckie, stopy metryczne,
- zna nazwy starogreckich instrumentów (np. aulos, kithara, fletnia Pana, lira) oraz identyfikuje je na podstawie opisu i ikonografii

Muzyka w Biblii

- znaczenie muzyki w kulturze starożytnego Izraela.

Znajomość utworów muzycznych

Seikilos *Skolion (Epitafium)*

Eurypides *Chór z tragedii Orestes*

II Hymn Delficki ku czci Apollina

Mesomedes *Hymn do Muzy*

Psalm 150, Pieśni nad Pieśniami

Średniowiecze

- uczeń określa i uzasadnia ramy czasowe epoki, wymienia fazy epoki średniowiecza, określa funkcje muzyki średniowiecza,
- rozpoznaje i opisuje cechy muzyki średniowiecza poprawnie posługując się pojęciami określającymi rodzaje melodyki, rytmiki, faktury, aparatu wykonawczego, systemu dźwiękowego, zapisu muzycznego,
- dostrzega związki przemian kulturowych, społecznych i politycznych z kulturą muzyczną epoki oraz związek muzyki z innymi dziedzinami sztuki,
- uczeń potrafi wskazać źródła chorału gregoriańskiego, wymienić oraz dostrzec w przykładach dźwiękowych cechy chorału.
- rozpoznaje na podstawie analizy słuchowej rodzaje śpiewów chorałowych (sylabiczny, melizmatyczny, antyfonalny, responsorialny),
- zna strukturę *officium* brewiarzowego i mszy (ordinarium i proprium missae),
- charakteryzuje formy śpiewów chorałowych: psalm, hymn, trop, sekwencja, dramat liturgiczny,
- uczeń potrafi podać ramy czasowe oraz obszar działalności trubadurów, truverów, minnesingerów i meistersingerów, dostrzega związek poezji i muzyki w świeckiej monodii średniowiecza, zna tematykę pieśni,
- wyjaśnia genezę organum, znaczenie terminów: organum ścisłe, swobodne, paralelne i melizmatyczne, nota contra notam, cantus firmus; rozróżnia słuchowo i opisuje organum paralelne i melizmatyczne,
- rozróżnia i charakteryzuje gatunki i formy charakterystyczne dla okresu Ars Antiqua: organum paryskie, conductus, motet,
- zna twórców okresu,
- uczeń zna osiągnięcia twórców Ars Nova w zakresie rozwoju gatunków i technik kompozytorskich,
- potrafi rozpoznać zapis menzuralny w oparciu o przedstawione źródło, opisuje i rozpoznaje (na podstawie analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej) gatunki wokalne okresu Ars Nova (motet, msza, chanson),
- dostrzega znaczenie twórczości Philippe'a de Vitry, **Guillaume'a de Machaut** dla rozwoju muzyki średniowiecza, (w powiązaniu z biografią kompozytorów)
- opisuje cechy gatunków wokalnych włoskiego Trecento (ballata, caccia, madrygał), zna twórczość Francesco Landiniego,
- uczeń rozpoznaje i opisuje cechy stylu szkoły burgundzkiej oraz muzyki angielskiej 1 poł. XV w. wskazując osiągnięcia jej twórców (Guillaume Dufay'a, Johna Dunstable'a),
- określa zasadę techniki fauxbourdon, zna cechy i przeobrażenia techniki cantus firmus, dokonuje analizy słuchowej i słuchowo-wzrokowej odpowiednich przykładów muzycznych,
- uczeń dostrzega powiązania rozwoju muzyki w Polsce z jej historią i kulturą, potrafi wskazać polski wkład w rozwój form chorałowych i monodii świeckiej,
- dostrzega znaczenie *Bogurodzicy* dla kultury polskiej,
- potrafi wymienić przykłady polskiej wielogłosowości, charakteryzuje twórczość reprezentatywnych kompozytorów - Piotra z Grudziądza i Mikołaja z Radomia,
- dokonuje analizy słuchowej przykładów monodii oraz wielogłosowości w muzyce polskiej,

- uczeń dostrzega znaczenie teorii muzyki w okresie średniowiecza i jej związku z teorią antyczną, zna przykładowe klasyfikacje muzyki np. rodzaje muzyki wg Boecjusza, dostrzega zasługi Guidona z Arezzo,
- rozpoznaje na podstawie zapisów ikonograficznych kolejne rodzaje notacji średniowiecza, rozpoznaje na ilustracjach wybrane instrumenty średniowiecza,
- w oparciu o poznaną literaturę muzyczną formułuje przejrzystą wypowiedź określając przeobrażenia form i gatunków muzyki średniowiecza oraz cechy technik kompozytorskich, porządkuje chronologicznie szkoły kompozytorskie, sylwetki kompozytorów, wybrane postaci teoretyków, gatunki i techniki kompozytorskie reprezentatywne dla muzyki średniowiecza (z włączeniem kontekstu historycznego),
- wykorzystuje techniki informacyjne i komunikacyjne do odczytywania i porządkowania faktów, pojęć i terminów z zakresu historii muzyki

Znajomość utworów muzycznych

Chorał gregoriański: introit *Requiem aeternam*,

Magnificat, antyfona i psalm 2 *Quare fremuerent gentes*, *Alleluja* z werselem *Pascha nostrum*, hymn *Te Deum*,

msza gregoriańska IX *“Cum júbilo”*

sekwencje: *Dies irae*, *Stabat Mater*, tropowane *Kyrie*

Hildegarda z Bingen: Ordo virtutum (początek 1 sceny *Qui sunt hi, qui ut nubes?*)

Pieśń o Rolandzie

Adam de la Halle *Robin m'aime*

Raimbaut de Vaqueiras *Calenda maya*

Carmina burana *“Taberna quando sumus”*

Walther von der Vogelweide *Unter der Linde*, *Pieśń palestyńska*

Organum paralelne *Nos qui vivimus*

Organum melizmatyczne *Cunctipotens genitor*

Leoninus Organum *Viderunt omnes*

Perotinus Organum *Viderunt omnes*

Anonim Motet *Amor potest*

Petrus de Cruce *Aucun ont*

Anonim Kanon staroangielski: *Sumer is icumen in*

G. de Machaut *Missa Notre Dame* (Kyrie, Gloria)

F. Landini *Ecco la primavera* (balata)

G. Dufay: *Nuper rosarum flores* (motet), *Missa “L’homme arme”* (Kyrie, Gloria), Anonim *L’homme arme* (pieśń)

Wincenty z Kielczy: *Gaude Mater Polonia*, *Ortus de Polonia Stanislaus*,

Żołtarz Jezusów, *Bogurodzica*, *Breve regnum*, *Cracovia civitas*, *Chwała Tobie gospodzinie*, *O najdroższy kwiatku*, *Benedicamus Domino alleluja* (organum 2-gł), *Omnia beneficia* (conductus 4-gł),

Mikołaj z Radomia *Magnificat*

Uczeń zobowiązany jest do wykonania prezentacji multimedialnej dotyczącej życia i twórczości następujących kompozytorów: Giuseppe Verdi lub Igor Strawiński.